

Svein Erik Tveiten

Folkesjelens Kongeansikt

En undersøkelse av hvordan Maurits Hansen fremstiller den norske folkesjelen gjennom fortellingene Jotulskoppen og Luren.

Bacheloroppgave i Lektorprogram i Nordisk

Veileder: Marit Sjelmo

Juni 2020

Svein Erik Tveiten

Folkesjelenes Kongeansikt

En undersøkelse av hvordan Maurits Hansen fremstiller den norske folkesjelen gjennom fortellingene Jotulskoppen og Luren.

Bacheloroppgave i Lektorprogram i Nordisk
Veileder: Marit Sjelmo
Juni 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Innhold

Innledning og Problemstilling.....	2
Hvem var Maurits Hansen:	3
Det Norske:	4
Jotulskoppen	6
Luren	8
Folkesjelen hos Maurits Hansen:	9
Konklusjon og avslutning	11
Kilder:.....	12

Innledning og Problemstilling

I denne oppgaven ønsker jeg å trekke frem, analysere og sammenligne noen framstillinger av bondestanden i Maurits Hansen verk Jotulskoppen og Luren. Tiden da Maurits Hansen var aktiv som forfatter er preget av et skifte i fokusområde innen forfatterkunsten. Romantikken gjorde sitt inntog i Norge, og skulle ha mye å si for hvordan landets egen identitet ble formet etter unionsoppløsningen med Danmark i 1814.

Både Jotulskoppen og Luren inneholder sentrale karakterer av bondeslekt. Introduksjonen av disse karakterene, som vi skal se på senere i oppgaven, følger et mønster. Det legges svært mye vekt på både herkomst, utseende og karakteristikk. Hvorfor presenteres bondestanden på en så spesifikk måte? Jeg ønsker å se nærmere på noen av disse ulike karakterintroduksjonene i Jotulskoppen og Luren, for så å se på hvordan de forholder seg til typiske nasjonalromantiske bilder av den norske bonden. Målet er å forsøke å slå fast hvordan Hansen så for seg den norske bonden, og hvordan/om han brukte dette særnorske bildet til å skape en folkesjel gjennom forfatterskapet sitt. Spørsmålet jeg skal forsøke å ha svart på i løpet av denne oppgaven er: Hvordan fremstiller Maurits Hansen den norske bonden gjennom fortellingene Jotulskoppen og Luren, og hvorfor presenteres de på denne måten?

Det er flere ting vi må se nærmere på før vi kan starte analysearbeidet. Først ønsker jeg å se litt på Maurits Hansens liv og forfatterskap. Dette vil gi et godt grunnlag for å se hvilke impulser og omstendigheter disse fortellingene er et produkt av. Deretter ønsker jeg å se litt på den historiske rollen den norske odelsbonden har hatt, spesielt som et særnorsk ikon under både dansketiden og nasjonalromantikken. Etter dette ønsker jeg å gjennomføre en nærlesning av Maurits Hansens noveller Jotulskoppen og Luren. Formålet med lesningen vil være å identifisere noen ulike scener, introduksjoner eller tekstutdrag i fortellingene som kan oppfattes som en beskrivelse av den norske bonden. Disse ulike tekstutdragene vil jeg deretter kikke på individuelt og forsøke å peke på hva som er spesielt, unikt eller særnorsk i hvert utdrag. Etter dette vil jeg sammenligne og diskutere rundt de ulike utdragene for å se om de stemmer overens med hverandre, og om de gir et klart bilde av hvordan Hansen forsøkte å presentere den norske bondestanden.

Hvem var Maurits Hansen:

«I et norsk perspektiv er Maurits Hansen en viktig skikkelse for prosaens historie.»
(Andersen, 2018 s. 171-172).

Norges vitenskapelige og adelige miljø var i lang tid underlagt Danmark, både gjennom kongemakt og det faktum at Norge lenge var nødt til å sende sine unge til Danmark for å studere. Til tross for dette har Norge produsert mange anerkjente kunstnere og forfattere. Blant disse finner man store navn som Bjørnson, Hamsun, Collet og Ibsen. Norsk litteraturhistorie er noe alle nordmenn får kjennskap til gjennom det norske skoleverket, og disse navnene vil, i det minste, være kjent for de aller fleste. Andre forfattere oppnådde aldri den samme allmenne statusen derimot. En av disse var Maurits Hansen.

Hansen ble født på Modum i 1794. Han arbeidet store deler av livet sitt som lærer, da studiene hans aldri gjorde han kvalifisert til noen embetspost. Likevel fortsatte han å skrive, og har derfor etterlatt seg en betydelig mengde litteratur, mye av det lærebøker og barnelitteratur. Det han er mest kjent for er prosafortellingene han skrev, blant dem *Luren* og *Jotulskoppen*. (Andersen, 2018 s. 170). Ifølge *Norsk Litteraturhistorie* er det svært lite av Hansens forfatterskap som er allment tilgjengelig nå til dags, med mindre man kan lese gotisk skrift. (Andersen, 2018 s. 171).

«... men det sier ganske mye om Norge som kulturnasjon at vår eneste betydelige forfatter fra begynnelsen av 1800-tallet, en forteller som inspirerte Camilla Collet, Henrik Ibsen, og flere andre av våre største diktere, aldri er blitt gjort tilgjengelig for ettertidens publikum.» (Andersen, 2018 s. 171).

Dette sitatet sier noe om hvor bortglemt forfattere og kunstnere kan bli, selv om de har hatt stor påvirkningskraft både i sin samtid og etter sin død. Det virker som mye av Hansens litteratur har blitt lagt ut etter dette sitatet har blitt skrevet, men store deler av det er fortsatt i gotisk skrift.

Det understrekes også at mye av Hansens forfatterskap var stekt påvirket av de store europeiske forfatterskikkelser på den tiden, slik som Hoffmann, Goethe og Novalis. Han ble også påvirket av mange av de andre romantiske tendensene i samtiden og skrev etter hvert mest om det norske i en norsk setting. (Andersen, 2018 s. 171). Vi kan se en forandring fra den tyske settingen i *Othar av Bretagne* til den norske fjellheimen der *Luren* finner sted.

Bjørn Tysdahl trekker frem hvordan Luren, som vi skal se nærmere på etter hvert, var et av de første verkene der Hansen bruker tydelige romantiske trekk. (Tysdahl, 1988 s. 42). Det kan antas at Hansen, inspirert av romantikkens tankegang, ønsket å skrive om sitt eget hjemland. Tysdahl poengterer også at Hansens forfatterskap ofte har noe overfladiske og skisselignende menneske og naturskildringer, og at mange av verkene hans har en noe uferdig form. (Tysdahl, 1988 s. 51). Dette kan være en forklaring på hvorfor mange av karakterskildringene vi skal se på er så like som de er.

Det Norske:

Nasjonal stolthet og nasjonsbygging er begreper som har forandret både betydning og formål flere ganger gjennom historien, og kan handle om svært ulike ting avhengig av hvilken nasjon det er snakk om. Nasjonalistiske tendenser og bevegelser har fått en noe negativ betydning i nyere tid, både på grunn av ulike historiske hendelser og vår samtids fokus på likhet og samarbeid på tvers av nasjon og kultur. For Norge var nasjonsbyggingen et sentralt tema mot slutten av Danmark-Norge, og mange vitenskapsmenn, akademikere og kunstnere forsøkte å identifisere hva som var unikt med landet og dets innbyggere.

En sentral skikkelse blant disse var Johann Gottfried Herder, som trakk frem begrepene *folkeånd* og *folkesjel*. (Andersen, 2018 s. 190).

«Romantikerne tolket (Herder) slik at ethvert folk hadde en egen iboende ånd som kom til uttrykk i språk, diktning og seder og skikker. Denne ånder kunne studeres og bevisstgjøres gjennom studiet av folkediktningen, og kunne gi grunnlag for en nasjonal identitet som hadde rett til egen historisk utvikling. I denne prosessen var det at en akademisk elite mente seg å kunne oppdage og frigjøre den folkesjel som slumret i bondestandens folkekultur» (Andersen, 2018 s. 191).

Det var altså viktig for den akademiske eliten, her inkludert forfattere, å avdekke denne folkesjelen som skjulte seg i bondestammen i Norge. Et tidlig eksempel er Asbjørnsen og Moe, som i 1837 dro ut for å samle norske folkeeventyr fra bygdemiljøet. (Andersen, 2018 s. 192). Ivar Aasen på sin side samlet ord og uttrykk fra bondespråket i et forsøk på å skape det vi i dag kjenner som nynorsk. (Andersen, 2018 s. 195-196).

Men hva er egentlig det særnorske? Når er en person norsk? Når er et fenomen spesielt for Norge? Gudleiv Bø skriver dette:

«Mange av oss har sikkert begitt oss inn på nokså feiende karakteristikk av både den ene og den andre nasjonaliteten over kaffebordet og ellers i godt lag. Men ambisjonen om å treffe med sånne karakteristikk blir problematisk i et vitenskapelig prosjekt fordi den virkeligheten en vil beskrive, vanskelig lar seg fange i så enkle kategorier.» (Bø, 2007 s. 10).

Som Bø legger frem her er det svært vanskelig å klassifisere hva en nasjonalitet er og ikke er på en tilfredsstillende måte. Det er derimot ikke til å komme bort fra at litteratur og annen kunst, spesielt under nasjonalromantikken, forsøkte å fremstille en form for *norskhet*, en folkesjel. Det er Maurits Hansens forsøk på å fremstille denne folkesjelen, da spesielt gjennom den norske bonden, jeg vil finne frem og diskutere. Likevel tror jeg det er viktig å finne noen retningslinjer for hva et forsøk på å fremstille folkesjel vil se ut som.

Bø viser til at en ofte kan bli blind for sin egen kultur. Siden man lever i den i så stor grad vil man ta mange av de kulturelle reglene og normene for gitt, og kanskje til og med gå ut ifra at det fungerer likt andre steder. (Bø, 2007 s. 11). Dette var nok ikke så ulikt i tiden etter Danmark-Norge ble oppløst. Forfattere og embetsmenn forsøkte å finne den norske folkesjelen, den som fortsatt var urørt av den danske kulturen. For å gjøre dette var det opplagt for mange at de måtte ut på landet, der danskene hadde hatt mindre innflytelse og makt enn i storbyene. Dette skaper en noe snodig situasjon, der mennesker med høy utdanning og som ikke nødvendigvis har noe særlig kjennskap til kulturen ute på landet forsøker å beskrive det de mener er den ideelle nordmannen gjennom en skisse, en karikatur, altså bonden. En av grunnene til at den norske bonden ble et så sentralt interesseobjekt for nasjonsbyggerne var at han, i motsetning til de fleste bøndene i Danmark og resten av Europa, eide den jorda de dyrket. Odelsbonden i Norge hadde på sett og vis de samme rettighetene som borgere hadde i andre land, og ble på den måten grunnlaget for et demokratisk, selvstyrt Norge. (Bø, 2007 s. 34-35).

Her dukker det opp et annet problem. Selv om embetsmenn og adel hadde et klart syn av bonden som nasjonalskikkelse, betyr ikke det nødvendigvis at bøndene selv var særlig opptatt av dette. Bø skriver:

«Folks fornemmelse av å være norsk må for de flestes vedkommende ha stått forholdsvis mindre sentralt i bevisstheten i gammel tid enn i de siste par hundreårene. Den jamne nordmanns identitetsopplevelse var sannsynligvis først og fremst forankret i *nære* relasjoner, så som hvilken slekt man tilhørte, hvilken posisjon man hadde innen slekta, og/eller hvilken gård eller plass en kom fra.» (Bø, 2007 s. 29).

Bonden levde i en mindre verden enn det den akademiske eliten gjorde, han var en del av en familie, en gård og en bygd. Nasjonen han tilhørte var ikke nødvendigvis like relevant for han. Bø viser til at nordmenn som regelmessig møtte på andre kulturer i større grad var opptatt av sin egne norske identitet. Eksempler på disse er sjømenn, soldater og studenter. (Bø, 2007 s. 30-31). Siden de fleste av de norske bøndene ikke var særlig opptatt av sin egen norske identitet, ble det den akademiske eliten sin oppgave å beskrive den norske folkesjelen. En av disse, Gerhard Schøning, gjorde et forsøk på å beskrive nordmenns særegenheter. Nordmenn var blant annet sterke, hardføre og trofaste. Disse egenskapene kom som et resultat av å bli født og oppvokst i Norge, et land med vill og utemmelig natur. (Bø, 2007 s. 36). En annen, Henrich Steffens, pekte på at de ensomme gårdene i det ville Norge ikke var noen fristelse for herskesyke menn, og at feudalsystemet derfor aldri fikk noe fotfeste i Norge. Resultatet ble, ifølge Steffens, at de norske bøndene var «Friherrer i ægteste, urgammel germansk mening.» (Bø, 2007 s. 36-37). Og at «Den borgerlige frihet, ingensteds renere i alle forhold end her, opretholdt sig gjennom Aarhundrede mere ved Borgernes Dyd, end ved en skreven Forfatning, mere ved Sindelag end ved Ord.» (Bø, 2007 s. 36-37).

Vi ser altså at det var den akademiske eliten som var opptatt av å finne denne folkesjelen, og at den var å finne hos bondestanden i Norge. Den norske bonden var særnorsk i deres øyne fordi han var formet av den norske naturen og landskapet, og han eide sin egen jord. Han var fri, stolt og trofast. Hvordan passer disse beskrivelsene inn i presentasjonene av bondestanden i Jotulskoppen og Luren? Først ønsker jeg å se på Jotulskoppen, som inneholder relativt mange ulike bondekarakterer. Jeg ønsker å trekke frem fire av de mest sentrale; Jens, Halvard, Kristine og Ivar.

Jotulskoppen

Den første karakteren jeg ønsker å trekke frem fra Jotulskoppen er Ivar Halvardssøn. Ivar er bondesønn, og en av de første av karakterene i boken som får en mer omfattende introduksjon. I forhold til kjøpmannsfamilien han bor hos, familien Reesens som bor i Tønsberg, beskrives Ivar i stor detalj:

«Her er virkelig noget såre skjønt i huset. Det er en femtenårig gutt ved navn Ivar Halvardsson ... . Jeg har aldri sett en edlere fysiognomi. Hans blonde sjel uttaler seg i de lyse øyne, der svømmer under den åpne panne; et vemodig smil om munnen oppløser seg i et sant rafaelsk smil.» (Hansen, 1976 s. 151).

Videre fortelles det at Ivar har et dyktig Språkøre, han kan skrive både på tysk og engelsk og leser litteratur på begge språkene. Dette til tross for hans landlige herkomst og mangel på dannelses. (Hansen, 1976 s. 151). Vi har altså en ung mann uten noen formell utdanning. Likevel kan han lese og skrive på opp til tre språk. Dette bildet av en attraktiv og intelligent ung mann passer til dels inn i den nasjonale folkesjelen. Noe som peker på at dette er et forsøk på å skinne lys over den norske bonden er at disse trekkene, såfremt jeg ser, ikke spiller noen sentral rolle i handlingen videre i fortellingen.

Ivars mor, Kristine Skrubstad, får også tildelt en lengre introduksjon. Hun blir beskrevet med:

«... et blekt, magert, ennu smukt ansikt ... Med en noget hard stemme uttrykker hun seg i en ikke udannet sprog, og i enhver av de med påfallende langsomhet fremførte setninger uttaler seg i en ualminnelig forstand, nesten, forekommer det meg, en dyp ånd. Hun har et mystisk anstrøk, som gjør henne interessant.» (Hansen, 2018 s. 153).

Kristine beskrives også som vakker da hun var yngre. (Hansen, 2018 s. 153). Kristine blir lovet bort til en karakter vi snart skal se på, Halvard, men ender til slutt opp med broren hans, Jens. (Hansen, 2018 s. 153-154). Mystikk og åndelig er to karaktertrekk som peker på hvordan store deler av den akademiske eliten så bondestanden: På avstand og derfor mystisk.

Videre har vi to andre sentrale bondekarakterer som introduseres. Jens blir fremstilt på en svært positiv måte, på lik linje med Ivar og Kristine:

«Men hans barnlige ømhet, fordringsløse godmodighet og fremfor alt den levende deltakelse hvormed han lot seg innvie i landets vesen og gårdens bruk, gjorde ham snart til alles yndling.» (Hansen, 2018 s. 155).

Det viser seg ganske snart at Jens er odelsønn på gården, men han har utdannet seg og arbeider på et handelskontor i Danmark. (Hansen, 2018 s. 154). Jens har altså gått fra bondestanden til borgerstanden, og innehar derfor den dannelsen sønnen, Ivar, beskrives som å ikke ha. Dette klassehoppet skaper konflikt mellom Jens og hans bror, Halvard, siden Jens fortsatt har odelsrett på familiens gård.

Halvard er den første og eneste bondekarakteren i disse fortellingene som blir presentert i tilnærmet utelukkende negativt lys:

«Ti Halvard, var et brutalt lidenskapelig menneske av slette steder. Hans utvordes, [hans tilbøyelighet til spill og svine kunne måskje med tiden forandres; men der var noget usselt i hans karakter, som lot lite håb rom om huslig lykke for en edelsinnet kvinne.» (Hansen, 2018 s. 154).

Denne fremstillingen skiller seg i stor grad ut fra de andre karakterenes beskrivelser. Latskap og usselhet er egenskaper som ikke ligger hos noen av beskrivelsene av bonden vi har sett på så langt. Det kommer frem i fortellingen at Halvard ønsker å få odelsrett på gården, og at han klandrer både sin far og bror for at han ikke har fått denne, da han mener at «Jens hører nu engang til storfolkene,» (Hansen, 2018 s. 154). I en krangel med sin far ytrer Halvard følgende: «Ja bonde! Kan nogen ha lyst til å være bonde, når han ikke har gård?» (Hansen, 2018 s. 154). Konflikten tilspisser seg når Halvard spør Jens om han har tenkt å overgi odelsretten. Jens svarer med at odelsretten aldri har betydd noe særlig for han, men at han ikke hadde hatt noe imot å slå seg ned på en gård med en jente som Kristine. (Hansen, 2018 s. 156).

Vi kommer tilbake til Jotulskoppen etter å se nærmere på et par av karakterene i Luren; Thor og hans datter Ragnhild.

Luren

Den første karakteren jeg ønsker å ta for meg fra Luren er odelsbonden Thor. Han presenteres på følgende måte:

«Thor, det var min Værts Navn, var en høi, bredskuldret Mand med et mærkeligt Ansikt, der, jeg veed ikke hvorledes, forekom mig at ligne de antikke Træsnit af vore norske Konger.» (Hansen, 1969 s. 14).

Videre kommer det frem at Thor har en utgave av Snorres Kongesagaer i bokhyllen sin, og gjennom samtalen rundt den gamle historien forteller Thor at han er direkte nedstammet fra Harald Hårfagre, og at slekten hans har holdt seg ubrutt siden den tid, noe som gjør sterkt inntrykk på fortellerpersonen. (Hansen, 1969 s. 15). Thor har ikke bare positive trekk. Han forventer at datteren skal holde familielinjen ren, og nekter henne å gifte seg med den fattige Guttorm. Bare den utdannede jeg-fortelleren kan overtale han til å akseptere forholdet. (Hansen, 1969 s. 17-18). Denne konflikten har fått kritikk fra mange hold, Lorentz

Dietrichson skrev i en kritikk at «En norsk storbonde, der i Aaretal ikke af sine Egne kan overtales til at tage en Husmandsgut til Svigersøn, lader seg sannelig ikke besejre ved en Smule Moralprædiken af en fremmed Rejsende ...» (Jensen, 1969 s. 10). Beskrivelsen av Thor med sitt slektstre, kongeansikt og Snorre i bokhyllen er bortimot en karikatur av den norske folkesjelen vi har sett så langt. Det kan virke som Luren er en mindre fortelling med et noe klarere budskap enn Jotulskoppen, og at bonden som en sentral karakter i Norges historie er en del av dette budskapet.

Jeg vil også trekke fram introduksjonen av Thors datter, Ragnhild. Det går som følger:

«En høi, rank Vext, - et blegt, betydningsfuldt Ansigt, - svømmende, blaae Øine, og et gult, frit bølgende Haar falt mig strax i Øiet,... ...Med en rolig, alvorlig Mine hilsende hun mig, ikke med den nysutfoldende Møes Undseelse, men med en vis Holdning og Anstand, som forundrede mig. Hun oppvakte en besynderlig, halv smertelig, halv behagelig Fornemmelse hos mig, og jeg følte en uforklarlig Interesse for Pigen.»
(Hansen, 1969 s. 14).

Vi ser at Ragnhild får noe av den samme behandlingen som Katrine i Jotulskoppen. Beskrivelsene går i stor grad ut på utseende, og vi kan trekke en linje mellom ordene forundrede og mystisk i de to ulike beskrivelsene. Ser man på hele historien ser man likevel at Ragnhild innehar mange av de særnorske trekkene vi har trukket fram. Hun viser trofasthet mot både Guttorm og familien, og hun viser standhaftighet når det kommer til å ta vare på barnet sitt til tross for at hun frykter farens reaksjon.

Folkesjelen hos Maurits Hansen:

Det er ingen tvil om at Maurits Hansen forsøker å tegne et bilde av den norske bonden i disse to fortellingene. Intelligens, skjønnhet, stolthet og kunnskap er noe som går igjen i de fleste av bondekarakterene hans. Ingen av dem fremstilles som hjelpeløse, men standhaftige og ressurssterke. De tre ulike kvinnene som presenteres i disse bøkene, hvis man inkluderer Thors hustru (Hansen, 1969 s. 14), har alle til felles at de er vakre. Blant disse er det bare Kristine som får noe særlig karakterbygging, noe som kan peke på kvinneskikkelsene i Hansens forfatterskap ikke var like sentrale når det kom til å bygge folkesjel. Det er derimot ingen tvil om at bondekarakterene til Hansen blir skrevet med et formål.

En av de mest negative egenskapene som ilegges mange av karakterene er en mangel på dannelse, en mangel på den øvre utdanningen Hansen og mange av hans omgangskrets selv

hadde. Dette kommer frem som et vendepunkt i begge historiene. Det må en dannet akademiker til for å løse problemet. I Jotulskoppen må Jens, som er utdannet i Danmark, komme tilbake fra sin antatte død for å assistere sin kone i rettsaken mot henne. Her bruker han logikk og veltalenhet for å avdekke at det er Halvard, broren hans, som er den sanne gjerningsmannen. I Luren må den reisende akademikeren vise til bibelen og overtalelse for å overbevise Thor om å anerkjenne både datterens forhold og sitt eget barnebarn. Det tegnes et bilde av en bondestand som innehar mange positive egenskaper, men ikke klarer seg helt på egenhånd. Det er klart at selv om mange i borgerskapet mente at bonden stod som et særnorsk objekt, så var de selv også viktige for landets vekst og identitet. Som vi var inne på tidligere så var det den akademiske eliten sin oppgave å identifisere og frigjøre den folkesjelen som skjulte seg hos bondestammen. Jeg tror også at det finnes en viktig distinksjon mellom bonde og odelsbonde i Jotulskoppen. Sentralt i dette motstandsforholdet står Jens og Halvard Halvardssønn. De blir fremstilt som to vidt ulike personer, selv om de begge er fra samme familie. Hvorfor framstilles disse to så ulikt? Det er to sentrale forskjeller i livene til Jens og Halvard som er relevante for det bildet som Maurits Hansen skaper. For det første er Jens odelsønn, noe Halvard ikke er. Selv om Halvard gjør sitt beste hjemme på gården og forventer at enten faren eller Jens skal gi han odelsretten etter hvert, ender det aldri slik. For det andre har Jens studert i utlandet, noe som gir han den fordel å være mer dannet enn broren. En enkel forklaring på hvorfor Halvard blir fremstilt slik som han gjør kan være at historien trenger en antagonist, men det er også interessant å tenke seg en sammenheng mellom friheten og statusen som kommer med å være odelsønn, mot den skammen og håpløsheten Halvard gir uttrykk for. Et annet punkt som forsterker dette viser seg gjennom Halvards utsagn om å være bonde uten å eie egen gård, kanskje mente Hansen at uten odelsretten så var man ikke en ekte norsk bonde, og derfor ikke et symbol for den norske folkesjelen. Dette kan forklare hvorfor Halvard blir fremstilt slik som han gjør.

Den mest markante forskjellen i sammenligningen mellom Luren og Jotulskoppen er at Luren til en viss grad ligner en parodi. Om dette var med hensikten eller ikke vil være vanskelig å bevise, men fremstillingene virker likevel litt i overkant karikaturlignende, spesielt beskrivelsen av Thor med det kongelige ansiktet. De to fortellingene er ulike på mange punkter, men når det kommer til beskrivelsene er det nok intensiteten som skiller de mest.

Det er tydelig at Hansen skapte karakterer som hadde mange av de særnorske egenskapene som Schøning ramset opp. Det virker tydelig at Hansen ønsket å skape en folkesjel gjennom de til tider overdrevne fremstillingene av den Norske bonden. Det stopper ikke bare ved

skildringene av bondestanden, ser man for eksempel på Hansens beskrivelser av det Norske naturlandskapet i disse to fortellingene, ser man at naturskildringene har mye av den samme intensiteten som karakterbeskrivelsene.

Konklusjon og avslutning

Gjennom denne oppgaven har jeg utforsket Maurits Hansens fremstilling av ulike bondekarakterer i fortellingene Jotulskoppen og Luren. Jeg har forsøkt å gjøre rede for noen av tankene rundt bondekulturen i Norge på denne tiden, og hvorfor den tok en så sentral plass i mye av tidens litteratur. Gjennom ulike teksteksempler og diskusjon ser vi at Maurits Hansen fremstiller bonden på en måte som var typisk blant mange akademikere på denne tiden. De unge menneskene fra landet er attraktive og resurssterke, mens den eldre generasjonen er stolte, hardføre og trofaste til slekt og gård. Kvinnene på sin side er vakre og noe mystiske. Formålet med denne fremstillingen er sannsynligvis å bygge opp et bilde av den ideelle nordmannen. Dette kommer tydeligst frem når man ser den karikaturlignende fremstillingen av odelsbonden Thor. Bildet av bondestammen Hansen skaper i disse to fortellingene er ikke bare positivt. I begge fortellingene må det en eller annen utdannet skikkelse til for å løse problemene, og gjennom Halvard ser vi en mindre romantisert fremstilling av en bonde. Dette kommer muligens av at Halvard ikke har odelsrett på gården, og derfor ikke er en fri bonde, slik eliten idoliserte de norske odelsbøndene. Man kan gå ut ifra at Hansen enten ikke hadde noen særlig personlig erfaring med den norske bondestanden, eller aldri hadde som mål å skape troverdige norske bondefolk, men å skape et bilde av den norske folkesjelen gjennom sine karakterer.

Kilder:

Andersen, P. T. (2018) *Norsk litteraturhistorie 2.* utgave. Oslo: Universitetsforlaget.

Bø, G. (2006) *Å dikte Norge – Dikterne om det norske.* Bergen: Fagbokforlaget.

Jensen, B. (1969) Innledning, i Jensen, B (red.) *Fortællinger.* Bergen: J. W. Eide Forlag, s. 5-10.

Hansen, M. (1976) *Jotulskoppen og andre fortellinger.* Oslo: J. W. Cappelens forlag.

Hansen, M. (1969) Luren, i Jensen, B (red.) *Fortællinger.* Bergen: J. W. Eide Forlag, s. 11-18.

Tysdahl, B. (1988) *Maurits Hansens fortellerkunst.* Østfold: Aschenhoug.

